

UŽPALIŲ

Užpalių seniūnijos bendruomenės laikraštis

2022 m. balandis

Nuotrauka iš Odetos Bražėnienės archyvo

Mielieji,

Šv. Velykos – Kristaus prisikėlimo ir žmogaus dvasinio atgimimo šventė.

Šv. Velykų varpų gausmas tepasiekia kiekvieną širdį ir uždega ją naujam, gražesniajam gyvenimui. Gyvenimui – kupinam gėrio, dosnumo, atjautos. Lai ši nuostabi šventė į kiekvieno namus atneša šviesos, minčių skaidrumo, grožio ir prasmės darbams!

Jaukių ir gražių Šv. Velykų!

Užpalių seniūnas Eugenijus Keraminas

Net nepastebėjome, kad atėjo pavasario lygiadienis ir diena tapo ilgesnė už naktį. Aukštyn kylanti saulutė viską nušviečia ryškesne šviesa, dar pilką žemės paviršių puošia pirmieji žiedai, virš kaimo suka ratus gandrai, o nuo Žviegliškio ataidi gervių balsai.

Gražiausios pavasario šventės, Šv. Velykų proga sveikinu visus Vilutiškius. Lai visur jus lydi sėkmė, gera sveikata, o kiekviena diena džiugina širdis.

Vilutiškų bendrijos pirmininkė Nijolė Petrusevičienė

Pavasarinio džiaugsmo, saulės ir šilumos, naujų idėjų ir sėkmės Jūsų namams. Su šv. Velykomis!!!

Kaniūkų krašto bendrija

Štai į mūsų gyvenimo duris pasibeldė dar vienas pavasaris – šviesus ir šaltokas, bet pavasaris. Šis pavasaris yra dvidešimt antras, dvidešimt pirmajame amžiuje. Sunku patikėti, bet ir šiame amžiuje galima būti užpultam ir žudomam, nors gyveni taikiai ir niekam negrasini ir nekeli kitokio pavojaus. Labai gailla, kad tokie dalykai vyksta visai netoli mūsų, Europoje.

Kenčianti ukrainiečių tauta nusipelno pagarbos ir paramos iš viso pasaulio. Ačiū visiems, kurie tai daro ir aš tikiuosi padės, kol įsivyras taika.

Nežiūrint visų sunkumų mes visi pavasarį turėsime padaryti daug darbų, kad būtume dar stipresni, o būdami stiprūs, galėsime daugiau padėti vieni kitiems.

Šią žiemą ir pavasarį siautėję vėjai daug pridarė žalos.

Virto ir lūžo medžiai, kentėjo stogai, virto šiltnamiai... Šiuo metu gauname daug prašymų dėl medžių šalinimo, kurie auga namų valdose, netoli pastatų. Tokius medžius kirsti yra reikalingi leidimai. Norint juos gauti reikia kreiptis į seniūniją su prašymu. Leidimai nereikalingi tik eglėms.

Jau kuris laikas seniūnijoje, išėjęs vyresniajai specialistei į užtarnautą poilsį, jos darbo vieta buvo laisva. Kovo gale įvyko konkursas Užpalių seniūnijoje vyresniosios specialistės pareigoms užimti. Šį konkursą laimėjo užpalietė Aistė Vaškeliene. Seniūnijoje darbą pradėjo nuo balandžio 11d.

Visiems linkiu gražaus pavasario ir prasmingų darbų.

Seniūnas Eugenijus Keraminas

Gyvenimas pasikeitusiame pasaulyje

2019 m. gruodžio pabaigoje iš Kinijos miesto Uhano išplito mirtinas anksčiau nežinotas virusas, oficialiai pavadintas COVID-19 ir pakeitė pasaulį. Pakeitė tiek ekonominiu – socialiniu, tiek politiniu – kultūriniu aspektu. Pakeitė apribodamas bendravimą ir įprastą gyvenimą. Aprimus pandeminiui situacijai, pasauliui bandant perprasti tokios naujos realybės reiškinius kaip, tarkim, pokovidinis sindromas ir mokantis gyventi pasaulyje, kuris niekada nebus toks, koks buvo, išaušęs vasario 24 – osios dienos rytas šokiravo pasaulį. Rusijos agresorius užpuolė suverenią Ukrainą. Pačioje Europoje! Tą ketvirtadienio rytą mums visiems buvo baisu.

Galvoje sukosi įvairūs klausimai ir nei vieno atsakymo. Bet ukrainiečiai tvirtai sako: “Mes nugalėsime”. Ir mes tikime jų pergale ir padedame kiekvienas tiek kiek galime. Vykstant aktyviems karo veiksams, atsiranda skirtingų įvykių interpretacijų, žmonėms kyla klausimų, kaip vertinti pateikiamą informaciją. Svarbu kritiškai vertinti straipsnius, žinutes, nuotraukas, vaizdo įrašus socialiniuose tinkluose ir mokėti atskirti melagienas, nepaskęsti dezinformacijos ir propogandos apsuptyje. Internetu Lietuvos bibliotekos dalijasi šūkiu: “Abejok – tikrink faktus – nuspręsk”

Švedų sveikatos mokslų profesorius Hansas Roslingas teigė, kad “kovoda-

mi su neišmanymu turime skleisti faktais pagrįstą pasaulio pažinimą”. Daug mūsų socializacijos proceso persikėlė į feisbuką, instagramą, tviterį, tiktoką ir kitus socialinius tinklus. Visos šios platformos pamažu keičia mūsų benravimo būdus. Kaip šis laikotarpis pakeis mūsų socializacijos įpročius? Manau, kad tai priklauso tik nuo mūsų pačių sąmoningumo.

Artėjančių gražiausių pavasario švenčių proga linkiu TAIKOS, VILTIES IR TIKĖJIMO.

Bibliotekininkė Vida Juškienė

SVEIKINIMAI

Kaniūkų krašto bendrija sveikina:

Gražias jubiliejines gyvenimo sukaktis švenčiančius:

Joną Abukauską - 95 – metį;

Eugeniją Domicėlę Indrašienę - 90 – metį;

Stefaniją Indrašytę - 90 – metį;

Povilą Algimantą Žvirblį - 85 metį;

Ona Nijolę Čekienę - 80 –metį;

Kazy Čeponį - 80 –metį.

Gražius gimtadienio jubiliejus švenčiančius:
Dalę Petropšą, Danutę Vasilevičienę.

Šiandieną Jūsų metai sužydėjo

Dešimtimis įvairių žiedų...

Čia visko būta: saulės, vėjo,

Daug praradimų ir vilčių...

Nuėjote prasmingą ir ilgą kelią.

Linkime geros sveikatos, nuotaikos žvalios.

Tegul visuose gyvenimo verpetuos

Sėkmė Jus visuomet lydės.

Nuotrauka Aušrės Indrašienės

SVEIKINIMAI

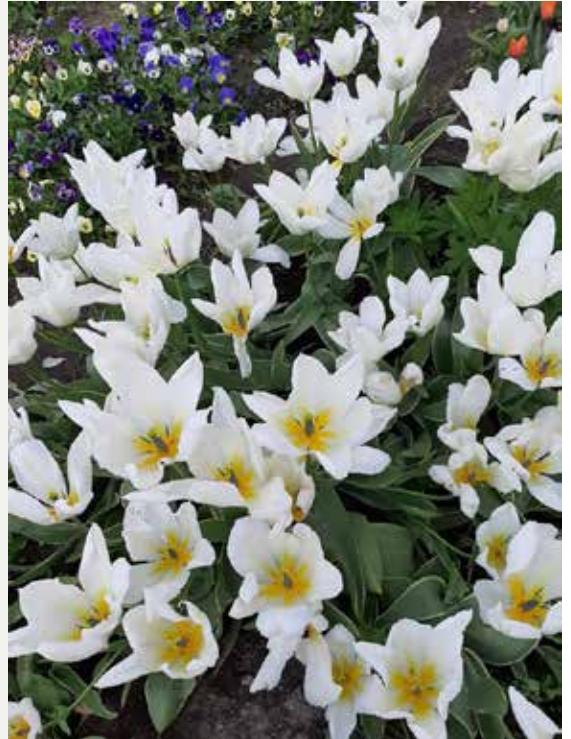
*Susikaupė širdy ir išmintis, ir patyrimas,
Ir nueitų dienų graži rimitis.
Tai, kas praėjo, kas jau buvo –
Kaip kraitis, dovana arba lemtis.
O būsimieji metai tegul būna
Praėjusių brandus ir ilgas tęsinys!*

Brandaus jubiliejaus proga sveikiname:

Aldoną Umarienę iš Užpalių su 90-uju jubiliejumi;
Stasę Šlepetienę iš Užpalių su 85-uju jubiliejumi;
Vandą Surgailienę iš Gaižiūnų su 85-uju jubiliejumi;
Birutę Mikučionienę iš Užpalių su 80-uju jubiliejumi;
Almą Tarvydienę iš Užpalių su 80-uju jubiliejumi;
Vytautą Velutį iš Užpalių su 80-uju jubiliejumi;
Juožą Skarelį iš Užpalių su 80-uju jubiliejumi;
Nijolę Dainauskienę iš Kureišiškių su 80-uju jubiliejumi.

*Ilgų, laimingų ir džiaugsmingų metų,
Geros sveikatos, nuotaikos žvalios.
Tegul sunkiuos gyvenimo verpetuos sėkmė jus visuomet lydės.*

Bendruomenė „Užpalėnų krivulė“

*Prabėgo metai tarsi rūkas kloniais,
Tarsi daina vakarė sutemų.
Nuskriejo jie tarytum pienės pūkas,
Pribarstė plaukus žiedlapių baltų.
Jų buvo ir prasmingų, ir laimingų,
Jų buvo tarsi akmenys sunkių.
Užtat šiandieną iš širdies mes linkim
Laimingų metų ir ilgų.*

85-mečio proga savo mamą, močiutę, promočiutę Stasę Šlepetienę sveikina dukros su šeimomis, šeši anūakai ir du proanūkiai: Mantė ir Tomis.

*Skubėdamas laiku tu supranti,
Kad tau nieko daugiau ir nereikia,
Kad eini, kad matai, kad girdi,
Kad gali apkabint savo vaiką.
Ir rytais dar pažadina gervių vestuvinis šokis
O šalia yra tie, kuriuos matant tu nori šypsotis.
Kad diena dar tavęs nepamiršta,
O gyvenimo kelio duobes suskaičiuot
Užtenka vienos rankos pirštų.
Ir saulėlydis toks panašus į aguonų pražydušį lauką...
Ir staiga supranti - tu turi šitiek daug...*

Gražių jubiliejų proga sveikiname **Laimutę Velutienę, Ramūną Baltakį, Leoną Algimantą Paškonių ir Genę Bareikienę.**

Lai jūsų dienas puošia gražiausi gyvenimo žiedai, o širdys išlieka kupinos vilties, šilumos, meilės ir draugiškumo.

Vilutiškių bendrija

Nuotrauka Danutės Raduševičienės

Bendruomenė „Užpalėnų krivūlė“ siūlo kraštotyryninkui, rašytojui Vytautui Indrašiui suteikti Užpalių krašto Garbės piliečio vardą.

Interviu su Vytautu Indrašiumi

Papasakokite apie save: kur gimėte, gyvenote, mokėtės, dirbote?

Gimiau 1943 m. rugpjūčio 20 (23) d. Norvaišių kaime. 1953 – 1962 m. gyvenau motinos Onos Vėbraitės – Indrašienės (1917 – 2003 m.) gimtinėje Berniškių kaime, Antalieptės apylinkėje, Zarasų rajone. 1962 – 1965 m. tarnavau sovietinėje kariuomenėje, 1966 – 2015 m. gyvenau, mokiausi, dirbau Vilniuje. Dabar vėl užpalėnas. Pagal išsilavinimą – inžinierius statybininkas, pagal dvasinį pašaukimą – kraštotyryninkas, rašytojas. Periodikoje paskelbiau apie 600 straipsnių. Pirmąją knygą „Papasakok apie Antalieptę“ išleidau 1995 m., devynioliktą – „Pro nebesamus kaimų langus“ – 2021 m.

Kas Jus sieja su Užpaliais?

Pro Antalieptę ir pro Užpalius teka ta pati upė Šventoji. Nors daug vandens nutekėjo, tačiau Užpalių kraštas – Indrašių tėvonija, protėvių šauksmas, senelių ir tėvo Gasparo Indrašiaus (1902 – 1945 m.) kapai. Todėl ir vaikštau ta žeme, ieškodamas kažkada įmintų pėdų.

Ką gero ir gražaus prisimenate apie gimtinę?

Turiu dvi gimtines: Berniškes – už Antalieptės ir Norvaišius – už Užpalių. Tačiau trobesių neliko. Berniškes 1970 m. sunaikino melioracija, Norvaišiuose trobesiai sunyko mums išvykus. Kai gyvenau Vilniuje, būdavo, naktimis sapnuoju, kad su sesute Janina žemuogiau jame Upių šlaituose, klaidžiojame po Kaniūkų šilą ir prabundu klausdamas: kodėl nematau namų ir nesutinku žmonių? Namus pamaciau tik po 60 – ties metų, o gyventojų, su kuriais 1953 m. pavasarį atsiveikino išvažiuodama mama jau neberadau...

Kokių pomėgių turite?

Nuo vaikystės turiu silpną klausinėti, kas toje ar anoje sodyboje gyvena. Po kelių dešimtmečių, kai tų sodybų nebėliko, ieškojau senelių ir vėl klausinėjau: kieno gi namai ant to ar ano kalnelio stovėjo, kur tų namų šeimnininkai dingę? Atsiverčiu dabar tų pasakojimų aplankus, papildau archyvais ir tokia šviesa iš jų spindu-

liuoja, rodosi, niekas neišėjo į Amžinybę – sėdi su manimi ir dalinasi prisiminimais. Klausausi jų ir dėliuju į knygas. Taip gimė trilogija „Antalieptės kraštas“ (2000 – 2010), taip dabar aprašinėju Užpalių krašto vietas. Ši knyga jau penktoji.

Jei Jums pasiūlytų išsirinkti tris norus. Kokie jie būtų?

Man be galo gaila kaimuose nykstančių sodybų, į Amžinybę išeinančių žmonių. Norėčiau iš kiekvienos trobos prikelti po senolį ir užrašyti po penkis sakinius. Kokią tikrovišką epopėją turėtume. Antra: kad atsirastų žmogus iš kiekvieno kaimo ir aprašytų savo kaimo ir žmonių likimus. Trečia: kad vieškelį Užpaliai – Jūžintai valdzia padengtų asfaltu, – kunigėliui būtų lengva pasiekti Jūžintus, man – gimtuosius Norvaišius.

Už ką šiame gyvenime esate labiausiai dėkingas?

Kiekvienam gyvenime sutiktam žmogui esu dėkingas. Motinai – kad viena išaugino tris vaikus ir neatidavė į globos namus. Visiems Antalieptės vidurinės mokyklos mokytojams, dalinusiems žinias ir gėrį. Buvusiam Zarasų rajono laikraščio redaktoriui Antanui Matiukui, jaunystėje mokiusiam kaip rašyti eilėraščius ir reportažus. Mono-

grafijos „Užpaliai“ vyriausiajam redaktoriui Stanislovui Balčiūnui, 2010 m. atvežusiam mane į Norvaišius. Ir dar daugeliui, apie kuriuos svajoju parašyti knygą.

Ko linkite laikraščio skaitytojams?

Mūsų laikraštis literatūriškai ir jaunatviškai brandus – rudenį bus 26 metai. Tai mūsų seniūnijos gyvenimo metraštis. Rašykite visi: ką jaučiate, ką išgyvenate, ką reiktų pakeisti. Kiekvienas Jūsų sakiny – džiaugsmas ir atradimas redkolegijai. Skaitydamas laikraštį „Už palių“, matau, kad kiekvienas skaitytojo sakiny yra laukiamas ir vertinamas. Tai gi visiems sakau – rašykite. Po daugelio metų Jūsų išsakytas mintis suras vaikai, anūkai, papildys savo išgyvenimais, savo pastebėjimais ir jau turėsite istoriją.

AČIŲ už atsakymus.

*Klausimus interviu parengė
Vida Juškienė*

Tarptautinio 2021 m. LIONS Taikos plakato konkurso „Mes visi susiję“ laureatė Emilija Stanislovenaitė ir dailės mokytoja Daina Usevičienė svečiavosi LR Seime. Džiaugiamės Emilijos sėkme, linkime jai kūrybinių minčių. (apie konkursą buvo rašyta 2021 m. gruodžio mėn. laikraščio numeryje).

Nuotrauka iš „Užpalių gimnacijos“ archyvo

Apie kraštotyrininką Vytautą Indrašią

Tai kas nepaminėta interviu:

Kraštotyrine veikla susidomėjo 1968 m. paskatintas Lietuvos Kraštotyros draugijos pirmininko Kazio Račkauko ir Vilniaus 37 - osios vidurinės mokyklos istorijos mokytojo Pavelo Frolovo. Rinko medžiagą apie Utenos ir Zarasų istorinę praeitį, parengė 8 nuotraukomis iliustruotus kraštotyrimus darbus, premijuotus II ir III laipsnių diplomais.

Nuo 1990 metų rinko medžiagą apie buvusius Utenos ir Zarasų rajonų Vyčio kryžiaus ordininkus, tremtinius, mokytojus, karininkus. Enciklopedinio 10 tomų leidinio „Lietuvos kariuomenės karininkai 1918 -1953“ redkolegijos narys ir vienas aktyviausių autorių. Už tai apdovanotas: Kultūros ministerijos Padėkos raštu (2003 m.), LR Kraš-

to apsaugos ministerijos Padėkos raštu (2010 m.), Krašto apsaugos ministerijos medaliu „Už nuopelnus“ (2018 m.), Vilniaus miesto savivaldybės medaliu „Už nuopelnus tautai“ (2010 m.).

1985 -2019 metais parašė ir išleido 18, gausiai nuotraukomis iliustruotų istorinių - kraštotyrimų knygų. Iš jų didžiausią vertę turi trilogija „Antalieptės kraštas“ (2008-2010 m.), „Nepriklausomybės riteriai“ (1998 m.), „Aukštaitijos šviesuoliai“ (1999 m.), „Indrajos motinėls vaikai“ (2013 m.), „Išginti į užmarštį“ (2015 m.) apie Užpalių ir Dusetų kraštų 1863 metų sukilimo tremtinius.

Vytautas Indrašius aktyvus Tėvynės pažinimo draugijos narys, „Tautotyros metraščio“ redkolegijos narys, Utenos kraštiečių kultūrinio žurnalo „Indraja“

redkolegijos narys ir aktyvus bendradarbis. Už tai jam įteiktas „Uoliausio istorinės atminties žadintojo“ diplomai (2019 m.) ir spaudai parengė jau 19 - ą knygą „Pro nebesamus kaimų langus“.

Vytauto Indrašiaus paieškų dėka, surinkti archyvuose duomenys ir granitinėse lentose įamžinti užpalėnai 1918 - 1920 m. Nepriklausomybės kovų savanoriai ir Vyčio kryžiaus ordininkai. Rašytojo - kraštotyrimo Vytauto Indrašiaus indėlis į Užpalių krašto istorinį paveldą be galo platus. Siūlome kraštotyrimininkui Vytautui Indrašiui suteikti Užpalių krašto Garbės piliečio vardą.

Bendruomenės „Užpalėnų krivulė“ informacija

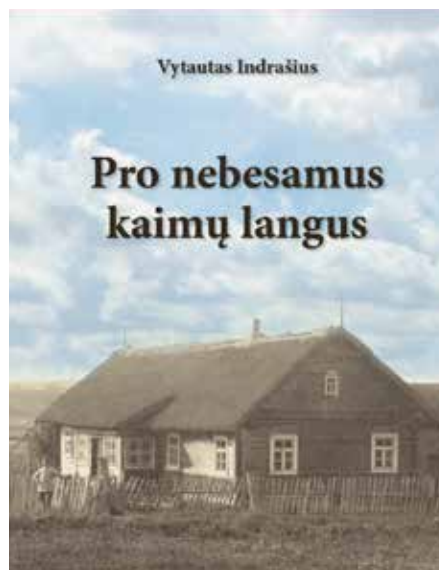
Žmonių ir likimų dulkėtu vieškeliu

Apie devynioliktą Vytauto Indrašiaus knygą „Pro nebesamus kaimų langus“

Einu žmonių ir likimų vieškeliu. Ne tuo naujai nutiestu didžiųjų pertvarkų metais, pro sovietmečių statytus namus, kuriuose jau nauji vardai ir nauji rūpesčiai, nė kiek nepanašūs į čia anksčiau gyvenusiųjų. Einu tuo dulkėtu, kurį pramynė žmonių kojos ir arklių traukiami vežimų ratai, kuris dar dvelkia gilia praeitimi ir išsaugojo senojo vieškelių vardą.

Sąmoningai einu pėsčiomis vieškeliu, nuo Užpalių link Dusetų, per pačias Šeimyniškių, Degesių, Ilčiukų ir Likunčių širdis. Keliu koks buvo senovėje. Vietomis - jis dar tvirtas ir dulkėtas, vietomis - jį jau aplovė Šventosios upė, ardydama krančius, vietomis - jį apklojo gyventojų daržai ir javais apsėti laukai, vietomis - ant jo randu sulapojusius medžius. Bet tai tikrasis vieškelis su amžių istorija, į kurį dar žiūri, laukdami kažko, išlikusių trobų langai. Žino, kad niekas jau niekada nesugrįš, nei iš sukilimų, nei iš dviejų Pasaulinių karų, nei iš pokario partizaninių bunkerų, nei iš amžinybės kapelių. Bet laukia, kantriai laukia, taip kaip moka laukti tik Mamos ir Senoliai. Laukia, kol nuo laiko ir dulkių pajuosta langų stiklai, kol į žemę susminga trobelės, galiausiai, kol laikas sienojus paverčia dulkėmis.

Einu senuoju žmonių ir likimų vieškeliu. Akimis ir delnais glostau išlikusių namų sienojus, užkaltų langų stiklus, už kurių - praeitis ir plevenanti čia gyvenu-

siųjų aura. Jie čia buvo, gyveno, gimdė vaikus, buvo pašarvoti ir ... pasiliko. Pasiliko erdvėje, spinduliuose, vaikų ir anūkų genuose. Tai kas, kad daugumos pastatų vietoje plynės, kitų - tik pamatų akmenys. Bet jie laukia, kad kažkas ateis, pravers čia gyvenusiųjų širdis, prakalbina, pajavairins kasdienybę, atras jų džiaugsmo ir skausmo dienas. Kiek daug mes praradome laiko tėkmėje, kad eidami senuoju vieškeliu, neatidarytume durų, už kurių dar buvo žmonės. Galėjome kasdien į gyvenimo knygą įrašyti tik po du sakinius ir dabar turėtume turtingą epopėją.

Deja, mes skubėjome kaip tas gyvenimo vieškelis, kuris neatrado pradžios ir neranda pabaigos. Nudulkėjo ir mūsų pa-

čių dienos. Tik palinkę nuo metų naštos, glostome išlikusių namų sienojus ir ieškome, ką praradome dienų tėkmėje. Tai, ką atrandame - tik pavienės dulkėlės nuo didžiojo gyvenimo vieškelių... Tai, kas išliko archyvuose ir paminklų akmenyje - statistika, visi kiti turtai ir atradimai - po žeme... Ateiname su atminimo žvakelėmis prie senolių kapų, ašarėlėmis norime kažką sužinoti, tačiau - belieka tik dainiaus Maironio šauksmas: „Aš norėčiau prikelti nors vieną senelį iš kapų milžinų ir išgirsti nors vieną, bet gyvą žodelį iš senovės laikų...“

Dar menkesniu pasijunti, kai kapinėse ant paminklų randi bereikšmius įrašus: „Abukauskų šeima“, „Baukių šeima“, „Kaulėlių šeima“ ir dešimtis panašių. Vaikai ir anūakai, kodėl jūs išėjusius į Amžinybę brangius žmones pavertėte bežadžiais ir bevardžiais? Juk jie gimdami atsinešė gimimo metus, gražius vardus ir su paskutiniuotu atodūsiu tikėjo, kad ant paminklinio akmens liks jų vardai, o tarp metų „gimė - mirė“ tilps visas jų gyvenimas...

Ši knyga - tai skausmas, kad negyvensim visais amžiais, kad daug ko niekad neišgirsim. Ši knyga - priminimas, kaip išėjusiųjų į Amžinybę žmonių likimai virs ta legendomis. Ši knyga - nereali svajonė, kad kiekvienas, prisilietęs prie kaimų ir gyventojų likimų, tikėtų, kad ras paslaptinę dviasią, kuri išėjusius prikeltų, per rugio želmenį, per knygos lapą, dar nerastą būtovę į metraščių sudėtį...

Vytautas Indrašius 2021 m.

Tai kas gi ta bendruomenė?

Pavasaris ateina veržliai ir nestabdomai. O su juo nauji planai bei nauji darbai. Kol darbai dar neįsuko į sukuri, laikas stabtelėti ir įsivertinti bendruomenės veiklas, apmąstyti bendruomenės tikslus, keliamus sau uždavinius ir

Gilinantis į bendruomenių tipus, Užpalių bendruomenę neabejotinai galima priskirti prie teritorinės bendruomenės tipo, t.y. bendruomenėje sąveikaujantys žmonės yra priskiriami šio krašto teritorijai ir vienijami bendrų tikslų bei visuo-

Nuotrauka Egles Širvytės

numatyti judėjimo kryptis. O kad būtų viskas aiškiau reikėtų pradėti nuo pradžios pradžios, tai yra teorinės dalies. Tai kas gi ta bendruomenė yra.

Mokslininkai dr. I. Leliūgienė ir dr. J. Sadauskas straipsnyje „Bendruomenės sampratos traktuotės ir tipologija“ rašo jog „Bendruomenę apibrėžti nėra paprasta, nes iki šiol nėra vieningai sutariama dėl bendruomenės sampratos. Sąvoka „bendruomenė“ turi daug apibrėžimų.<...> bendruomenė susiformuoja, skatinama aiškaus konkretaus intereso. Bendruomenėje svarbiausias elementas yra žmonės, turintys tą patį interesą.<...> apibendrinant galima teigti, kad bendruomenė yra tam tikrus bendrumus turinti asmenų grupė, kuri yra linkusi jungtis, siekiant kartu spręsti aktualias jiems problemas ir teikiant abipusę pagalbą“.

meniškumo (t.y. už bendruomenėje dirbamus darbus bendruomenės nariams nėra mokami pinigai).

Užpalių bendruomenė „Užpalėnų krivulė“ kaip bendruomenė veikia jau septintus metus. Jos parengtų projektų aišbėje labai įvairios finansavimo sritys, tai: socialiniai, gamtosauginiai, edukaciniai, kultūros, sveikatingumo bei bendruomenės stiprinimo projektai. Bendruomenės veiklos palaikomos gausiai, tai įrodo be ypatingų raginimų bendroms veikloms susirenkantys žmonės. Į bendruomenės susirinkimus besirenkantys bendruomenės nariai yra bendruomenės iniciatyvinė grupė - tie žmonės, kurie imasi įgyvendinti savo iškeltas idėjas. Informacija apie bendruomenės susirinkimus yra iš anksto skelbiama „Užpalių bendruomenės“ Facebook'o paskyroje, susirinkimo

laikas parenkamas patogiausias, norą dalyvauti pareiškusiai, daugumai. Prisijungti bendram darbui gali kiekvienas norintis dirbti. Į bendruomenės susirinkimus kviečiami valstybinių institucijų, veikiančių Užpalių bendruomenei priskirtinoje teritorijoje, atstovai. Žinotina, kad Užpalių seniūnijoje valstybinėms institucijoms priskirtinos šios įstaigos: Utenos rajono savivaldybės administracijos teritorinis padalinys Užpalių seniūnija, Utenos rajono Užpalių gimnazija, Utenos kultūros centro Užpalių skyrius, Utenos A. ir M. Miškininkų viešosios bibliotekos padalinys Užpalių biblioteka, Užpalių ambulatorija ir Užpalių ugniagesių komanda. Bendruomenės nariams pravartu žinoti, kad daugelio šių institucijų nuostatuose, reglamentuojančiuose institucijos veiklą, apibrėžtas ir santykis su vietos bendruomene:

Utenos rajono administracijos nuostatų 11.4. punktas byloja: „įgyvendinti teisės aktų nustatytas funkcijas kuo efektyviau tenkinant bendruomenės interesus.“

Utenos kultūros centro nuostatų 14 punktas, nusakantis institucijos tikslus skelbia: „<...> tenkinti bendruomenės kultūrinius poreikius <...>“

Iš Utenos rajono Užpalių gimnazijos nuostatų: 27.4. užtikrinti atvirumą vietos bendruomenei.

Bendruomenės ir valstybės, t.y. mokesčių mokėtojų pinigais, finansuojamų institucijų glaudus bendradarbiavimas ir tikslų konsolidavimas visada duoda labai didelį postūmį bendruomenės klestėjimui. Stengtis, kad ten kur gyvenimi būtų gera, saugu ir gražu, kad kiekvienas bendruomenės narys gautų atliepiančias jo poreikius paslaugas, turiningą laisvalaikį, galimybę tobulėti ir yra bendras tiek bendruomenės, tiek ir čia veikiančių institucijų tikslas ir uždavinys.

Diana Šlapšinskienė

Pavasaris – inkilų kėlimo laikas

Pavasario metas - atbudimo metas. Iš žiemos tamsos pereiname į šviesą. Pradedame daugiau būti lauke, norisi judėti, kažką veikti. Spengiančią tylą keičia grįžtančių paukščių klyksmai. Taip gera po ilgo laiko išgirsti gerves, vieversius, gulbių giesmes.

Tešiant pasakojimą apie paukščius - pats metas daryti inkilus, nors gamtininkai sako, kad nėra netinkamo meto

juos gaminti ir iškelti. Jeigu nespėjote laiku iškelti, o žiūrėjau visi paukščiai grįžę - nepergyvenkit, bėgant metams inkilai geriau prisitaikys prie aplinkos, o žiemos metu jie taps prieglobsčiu kamienams, gal net miegapelėms. Retas, kuris prisimena, kad pakabinius inkilų smulkiam paukščiui, reikia jį ir prižiūrėti. Kiekvienais metais besikaupianti lizdinė medžiaga ne tik užima vietą, bet ir ska-

tina apsigyventi vis daugiau parazitų, ko pasekoje gali pradėti į inkilą brautis geninių paukščių šeimos atstovai, nes baltymai jų delikatesas. Vieninteliai varnėnai - tvarkos mėgėjai, patys išsivalo sau inkilus. Taip pat reikia apžiūrėti inkilų dugnus, laiku bėgant jie supūna ir iškrenta.

nuketa į 6 psl.

Pavasaris – inkilų kėlimo laikas

atketa iš 6 psl.

O kam mes keliam tuos inkilus? Ar tai tapo kiemo dekoras, ar visgi darom gerą darbą? Taip jau atsitiko, kad miškų ūkinė veikla tapo nesustabdoma. Masiškai kertami brandūs, senieji miškai, kurie ir yra paukščių buveinės ir svarbiausi mūsų ekosistamai.

Nemaža dalis paukščių rūšių, tokių kaip pelėdos, kukučiai, bukučiai, čiurliai, karveliai ir kt. gyvena genijų padarytuose uoksuose, stuobriuose bei drevėse. Nepamirškim voverių, pelių, šikšnoršparnių. Jų buveinės susidaro tik brandžiuose medžiuose. Darydami inkilus mes sukuriame naujus namus tiems, kurių namus sunaikiname. Saugokime gamtą ir supraskime, kad mes čia ne vieni. Kaip muzikanto Giedriaus Širkos dainoje: „Empatijos, daugiau empatijos, mielieji“.

Užpalių bendruomenei rūpi gamtosauga, todėl nusprendėme pagaminti ir iškelti inkilus paukščiams, kuriems tikrai

jų trūksta. Dažniausiai darome inkilus mažiesiems paukščiams, pamiršdami stambesnius. Kadangi mūsų miestelis įsikūręs prie upės, gamindami inkilus atidavėme duoklę antims klykuolėms ir dančiasnapiams. Tinkamų medžių prie upės jiems gyventi yra mažai, todėl jie ieško perėjimo vietos tolėliau, o tai didi-

na riziką jiems išsiritus taip ir nepasiekti upės. Nepamiršome ir naminių pelėdų, juk tai toks paslaptingas nakties paukštis, kurį daugelis pasvajoja sutikti. Jų pavadinime esantis žodis „naminė“, byloja apie tai, kad šie paukščiai kuriasi arčiau gyvenviečių, neretai įsikuria apleistose sodybose. Natūraliai pelėdos gyvena drevėse, todėl į inkilą būtina įberti medžio drožlių. Antims - nereikia, jos pačios iš nupėstų plunksnų pasidaro „čiužinį“.

Padaryti didelį inkilą - nemenkas darbas. Reikia plačių lentų, arba klijuotų iš dalių. Už tai esame dėkingi Audriui Sirvydžiui. Jis padarė ruošinius. Susirinkę miestelio vaikai ir jų tėveliai iš pa-

ruoštų medžiagų surinko inkilus. Kita iniciatyvinė grupė apskardino inkilams stogelius. Juk norim, kad inkilai kabėtų daugel metų. Iš viso padarėme septynis inkilus. Tikimės tęsti šią veiklą ir toliau.

Na, bet padaryti pusę darbo, reikia ir iškelti. Inkilai didžiuliai, ir medžių tinkamų negausiai, bet užtat mūsų gausiam ir stipriam būriui susitikus, dvejas kopėčias į pagalbą - viskas tapo daug lengviau. Kabindami laikėmės reikiamo atstumo. Antims inkilus kabinom ne mažiau nei 200 metrų atstumu, o pelėdoms daugiau nei kilometro atstumu. Inkilai puikiai išsidėstė po visą Užpalių miestelį. Eidami pro Užpalių tiltą jeigu akylai ieškosit rasite ir dešinėje ir kairėje pusėse, tolumoje esančius inkilus antims klykuolėms. Taip pat ir prie beždžionių tilto visai nesunkiai rasite dar vieną inkilą. O kitus - rasit tik jei labai norėsit pažinti mūsų pamiškes ir klonius.

Linkiu pažinti, nes tik kai supranti aplinką, ji tampa tau svarbi.

Inkilų projekto iniciatorė Eglė Širvytė.

Netekome žymaus kraštiečio

Profesorius Bronius Vaškelis
(1922-11-14 – 2021-09-03)

Praėjusiam „Už palių“ numeryje spausdinome kraštiečio profesoriaus Albino Kustos straipsnį apie profesoriaus Broniaus Vaškelių vaisingą veiklą JAV ir Lietuvoje. Šiame numeryje teikiame prof. B. Vaškelių bendradarbių atkurto Vytauto Didžiojo universitete atsiminimus apie jo vei-

klą ir didelį indėlį, kad VDU tapo tuo kuo yra šiandien.

VDU rektorius, profesorius akademikas Juozas Augutis, beje taip pat kilęs iš Utenos krašto, Vyžuonų seniūnijos Kaliekių kaimo, aukštai vertina prof. B. Vaškelių indėlį į VDU kūrimą ir stiprinimą. Jis prisimena: „Rektorius Bronius Vaškelis į Vytauto Didžiojo universiteto atkūrimo procesą atnešė tikrą, nuoširdų ir labai reikalingą humanizmą. Nuo

sovietmečio dar buvome įpratę, kad universitetams dažniausiai vadovauja tikslųjų mokslų atstovai, „mokantys skaičiuoti“, geri vadybininkai ir statybininkai. B. Vaškelis buvo literatas, teatrologas, meno kritikas. Tačiau jo buvimas VDU, jo rektoriavimas buvo nei kiek ne mažiau svarbūs nei universiteto plėtra, bendrabučių ar kitų pastatų gavimas. Atkurtojo universiteto Statute deklaravus, kad VDU puoselės humanitarinius ir socialinius mokslus, savo veiklą orga-

nuketa į 8 psl.

Netekome žymaus kraštiečio

atketa iš 7 psl.

nizuos Artes Liberales principais, reikėjo ir profesūros bei universiteto vadovų, kurie tuos principus įdiegtų universiteto gyvenime. Be abejonės, vienas iš tokių ir buvo B. Vaškėlis. Jo komandoje man teko užimti labai įdomias ir svarbias pareigas - būti studentų dekanu. Nenoriu šių pareigų lyginti su dabar universitetuose esančiomis studentų reikalų tarnybų ar departamentų vadovų pareigomis. Tuo metu tai buvo atsikūrusių studentiškių organizacijų moderatorius, studentų atstovas rektorate, jo rūpesčiai buvo nuo gyvenamos vietos suradimo atvykusiems iš kitų miestų ar šalių studentams iki pagalbos leidžiant savo laikraštį ar prašant sumažinti mokesčių už mokslą. Būdamas rektoriumi B. Vaškėlis daugiausia laiko ir skyrė studentų reikalams ir jų gyvenimui. Ir ne tik kaip rektorius. Kartu su nuostabiąja jo žmona - Stase Vaškėline, rektoriaus palaikomi, sukūrė nemokamą studentų pamaitinimą universitete. Bendraudami su Kauno Caritu, remiami Vaškėlių asmeninėmis lėšomis galėjome kasdien pamaitinti bent porą šimtų universiteto studentų, kuriems to reikėjo, nes daugelis šeimų tuo metu negalėjo pilnai išlaikyti savo vaikų, išvykusių studijuoti į universitetą. B. Vaškėlis visada atrodė labai geras, švelnus žmogus. Toks jis ir buvo. Tačiau, nors jis ir neatrodė kaip labai tvirtas, nepajudinamas, vis dėlto buvo labai drąsus žmogus. Prisimenu, kai vienas iš VDU studentų buvo sulaikytas ir sumuštas policijos dėl įtarimo naudojant narkotines medžiagas, prasidėjo universiteto studentų neramumai dėl tokio elgesio. B. Vaškėlis nedvejodamas stoji demonstracijos kolonos priekyje, atvedė ją iki policijos komisariato. Susitikęs su policijos vadovais apsvarstė susidariusią situaciją, griežtai pareikalavo, kad smurtas niekada nebūtų naudojamas. B. Vaškėlio dėka pavyko viską sureguliuoti taikiai ir jokių smurto apraiškų daugiau neteko girdėti.“

„Taigi B. Vaškėlio asmenybėje glūdėjo labai daug kas. Turtingas jo pasaulis išsiliejo į VDU ir Lietuvos kūrimą“ reziuumuoja rektorius J. Augutis.

B. Vaškėlio rektoriavimo metu buvo prorektorius, vėliau VDU rektorius

(1996 - 2006) profesorius Vytautas Kaminskas prisimena: „Su prof. B. Vaškėliu artimiau susipažinau 1992 -ųjų vasarą, kai iš JAV sugrįžęs į Lietuvą buvo išrinktas atkurtojo Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fa-

kulteto dekanu, o nuo rudens semestro pradžios - ir studijų prorektoriumi, nors kaip Atkuriamojo Senato narį jį pažinojau nuo 1989 -ųjų pabaigos. Keleto mėnesių bendro darbo (aš tuo metu buvau mokslo prorektorius ir Atkuriamojo Senato pavedimu vykdžiau universiteto rektoriaus pareigas, nes tuometinis rektorius prof. Algirdas Avižienis jau buvo sugrįžęs į JAV) pakako, kad įsitikinčiau, jog profesoriaus inteligencija, santūrumas, sąžiningumas išskiria jį tarp kitų galimų kandidatų į universiteto rektoriaus pareigas ir padrašinai jį, nors ir garbaus amžiaus, dalyvauti rinkimuose. Todėl 1993 - čijų sausio pabaigoje išrinkus prof. B. Vaškėlį universiteto rektoriumi, priėmiau jo pasiūlymą likti mokslo prorektoriumi. Mūsų požiūriai į universiteto plėtrą - VDU turi tapti humanitarinių ir socialinių, menų ir teologijos, politikos ir teisės mokslų centru su išplėtotomis modernių tikslųjų mokslų - informatikos, aplinkotyros, biologijos studijomis ir tyrimais - sutapo ir pasibaigus prof. B. Vaškėlio kaip rektoriaus kadencijai. 2000 m. įkurtame Lietuvių išėivijos institute (dabar Prezidento Valdo Adamkaus biblioteka)

įsikuria B. Vaškėlio literatūrinės komparatyvistikos centras, Menų fakultete atidaroma Teatrolgijos katedra, kuriai jis nuo 1997 -ųjų vadovavo, vėliau dirbo profesoriumi ir išugdė teatrologijos mokslininkų naują kartą, kurios intelektualusis potencialas, mano nuomone, stipriausias Lietuvoje. Už nuopelnus atkuriant ir stiprinant Vytauto Didžiojo universitetą 1998 - aisiais B. Vaškėliui suteiktas VDU Garbės profesoriaus vardas, 2004 - aisiais, švenčiant universiteto atkūrimo 15 - kos metų jubiliejų, jis apdovanotas VDU Aukso ženklu. Profesoriaus indėlis į Lietuvos teatrologijos mokslą įvertintas 2003 - iųjų metų Balio Sruogos premija, 2012 - taisiais kartu su žmona Stase Vaškėliene apdovanotas Gabrielės Petkevičaitės - Bitės atminimo medaliu „Tarnaukime Lietuvai“, kurį skiria Lietuvos Respublikos seimas už filantropinę veiklą, ypač jaunųjų kūrėjų skatinimą ir rėmimą.“

Už nuopelnus Lietuvai B. Vaškėlis apdovanotas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino penktojo laipsnio ordinu (dabar jo atitikmuo yra Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Riterio kryžius).

Svetur gyvendamas ir būdamas atskirtas nuo Tėvynės bei savo artimųjų, kurie liko okupuotoje Lietuvoje, visada prisimindavo savo gimtinę, Užpalius. Jis sakydavo: „Nepaisydamas, kur buvau ir ką veikia, vos prisiminęs ar išgirdęs Užpalių vardą, regėdavau savuosius Užpalius.“

Atvykęs į Lietuvą, nors ir būdamas labai užimtas, surasdavo laiko atvykti į Užpalius ir dalyvauti tradiciniuose kraštiečių susitikimuose Užpalių gimnazijoje, šeštadieniais, prieš šventos Trejybės atlaidus. Nuotraukoje matyti viename susitikime praėjusio šimtmečio pabaigoje Užpalių gimnazijos kieme Dausuvos klubo prezidentė Bronė Nekraševičienė sveikina mokyklos direktorių Giedrį Indrašių, šalia kurio nuotraukoje dešiniau matome stovintį prof. B. Vaškėlį. Nuotraukos dešiniajame krašte matome LR Seimo narį Napoleoną Stasiškį, o kairiajame krašte šių eilučių autorius A. Kusta.

Prof. B. Vaškėlis palaidotas Lietuvoje, Kauno m. Petrašiūnų kapinėse.

*Informacija ir nuotrauka
prof. A. Kustos*

Poeto Prano Raščiaus širdyje visuomet tekėjo upė Šventoji

Andrius Raščius

Poetui Pranui Raščiuui šiemet būtų sukakę 90 metų. Pranas Raščius gimė netoli Užpalių esančiame Linskio kaime. Mokėsi Užpaliuose, vėliau Svėdasuose. Dirbo „Literatūros ir meno“, „Tiesos“, „Šluotos“, „Pergalės“ redakcijose, o kūrybinė veikla buvo jo profesija „pagal pašaukimą“. Poetas mylėjo savo tėviškę, žemę, gamtą. Jo jautrūs ir įkvepiantys eilėraščiai – lyg kelionė per gimtąjį kraštą, kurios išpūdziai ilgam išlieka atmintyje.

Ištakos

Iš Prano Raščiaus eilėraščio „Gyvenimel!..“:

*Gyvenimas – srovė.
Žmogus, į ją patekęs,
kur nešamas yra,
dažnai pats nesupranta.
Ir ima irtis ten,
kur tylą mato akys,
kad tik greičiau,
kad tik greičiau į krantą.*

Prano Raščiaus gyvenimo upė prasidėjo 1932 metų rugsėji. Būsimasis poetas augo didelėje šeimoje, turėjo brolius Joną ir Antaną, seserį Juliją. Baigęs mokyklą, įstojo į Lietuvos Žemės ūkio akademijos (dabar Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademija) Hidromelioracijos fakultetą, tačiau jautė, kad inžinerinės pakraipos mokslai ne jam. Kas žino: gal tapęs inžinieriumi būtų statęs upių užtvankas, dambas ar pralaidas? Tačiau gyvenimas pasuko kita vaga – į literatūros vandenį.

Trys upės gyvenime ir kūryboje

Prano Raščiaus kaip literato misija labiausiai išryškėja lyrinėje poezijoje, poetas yra išleidęs ne vieną lyrinių eilėraščių knygą. Ypatinga vieta jo kūryboje skirta tėviškės, gamtos, žmogaus būties temoms.

Prano Raščiaus kolegos rašytojai jau seniai pastebėjo, koks gilus ir empatiškas poeto ryšys su žeme, miškais, upėmis ir apskritai visa gamta. Poeto ilgametis kaimynas rašytojas Mykolas Karčiaus-

kas rašė: „Gamta Pranui Raščiuui buvo šventa, su šviesiu ilgesiu, iš Aukštaitijos dainorėlių ir Dzūkijos raudotojų perimtu gauduliu ir meile, kalba apie beržą, dangaus spalvas, girios ošimą, upėtakio blyksnį upės sraunumoj. Lyg dailininko paletėj atsiskleidžia peizažai, laiko ir erdvės pojūtis, subtiliai perteiktas gyveni-

Nuotrauka iš Andriaus Raščiaus archyvo

miškumas, gamtos grožis ir trapumas.“

Poeto bičiulis rašytojas Juozas Požėra žurnale „Literatūra ir menas“ publikavo poeto atminimui skirtą straipsnį „Lietuvos grožio dainius parėjo...“, kuriame rašė: „Aš tikrai nežinau kito šiuolaikinio mūsų poeto, kurio lyriką taip be paliovos gaivintų mylimos Lietuvos grožis, jos gamta. Sakytumėi, ji šitaip atsidėjo poetui Pranui Raščiuui už ištikimybę, už taurią ir švelnią meilę, kurią jis puoselėjo ir saugojo per visą savo gyvenimą, iki paskutinio atodūsi.“

Nuo pat vaikystės poetas buvo aistringas žvejys, tačiau žvejojė tik upėse: spinningavo ir gaudė kiršlius tuo metu gana egzotiška meškere „museline“, kurią pamatę kaimo gyventojai vis klausdavo, kodėl tas žalias valas neskęsta.

Poetas ypač mėgo tris Lietuvos upes: gimtąją Šventąją, Aukštaitijos puošmeną Žeimena ir Dzūkijos gražią Merkį. Šios trys upės poeto kūryboje paminėtos ne kartą. Be to, kiekvienai iš jų yra dedikuoti atskiri eilėraščiai: antai Žeimena pagerbta eilėraščiuose

„Prie Žeimenos – skaidriosios upės“ ir „Vėl abu...“, na, o Merkiui ir dešimčiai jo intakų yra sukurtas 10 eilėraščių ciklas „Prie Merkio dukterų ir sūnų“. Tačiau dažniausiai poeto eilėraščiuose tekėjo Šventosios upė.

Eilėraštyje „Šventoji“ Pranas Raščius rašė:

*Ak, upė mano,
apsupta žydrynės
meldų ir nendrių
ir pušų lieknų,
jei negaliu tavęs
atskirti nuo gimtinės,
kaip ažuolo nuo jo tvirtų šaknų, –
tai kaipgi nevadint tavęs
Šventąja.*

Bendrakeiviai iš Aukštaitijos

Didesnę gyvenimo dalį Pranas Raščius pragyveno sostinėje. Čia turėjo daugybę kaimynų ir kolegų, kilusių iš Aukštaitijos ar kitaip su šiuo kraštu susijusių.

Poetas gyveno Antakalnio mikrorajone Mildos gatvėje esančiame daugiabutyje, vadinamuose „rašytojų namuose“, kuriuose Prano Raščiaus kaimynais buvo ne vienas literatas aukštaitis: rašytojai Algimantas Baltakis, Saulius Šaltenis, Antanas Drilinga, literatūros kritikas Petras Bražėnas.

Tame pat Antakalnio mikrorajone, tik kitoje gatvėje, kuri dabar vadinasi P. Širvio gatvė, gyveno iš Aukštaitijos kilęs garsus poetas Paulius Širvyas.

Poetui dirbant „Šluotos“ žurnale, jo kolega buvo rašytojas, publicistas – aukštaitis Jonas Sadaunykas-Sadūnas.

Prano Raščiaus eilėraščių skaitovai, su poetu dalyvaudavę poezijos vakaruose, taip pat yra susiję su Aukštaitija: iš šių kraštų kilęs aktorius Algirdas Grašys, o aktorė Regina Paliukaitytė čia mokėsi.

Poeto gyvenimo keliai yra susikirtę ir su aukštaičiais poetu Antanu Miškiniu bei rašytoju miškininku Gediminu Petru Isoku.

Tikiuosi, neišsižeis iš Aukštaitijos kilę literatai, kurių nepaminėjau. Šiame straipsnyje nesiekiu išvardyti visų šio krašto menininkų ar kaip nors paminėti jų reikšmės lietuvių literatūrai. Teno-rėjau atskleisti dar vieną su Aukštaitija susijusį poeto gyvenimo fragmentą ir pasakyti, koks, pasirodo, nedidelis yra mūsų kraštas.

*Tęsinys kitame laikraščio
numeryje*

Trisdešimt metų –Pasagėlei.

Kanklės yra vienas seniausių lietuvių liaudies styginių muzikos instrumentų. Žinių apie kankles galima rasti lietuvių liaudies dainose, pasakose, padavimuose, dažnai siekiančiuose tuos

XIX a. kankliavimas Baltijos šalyse ir Lietuvoje tapo tautinio atgimimo simboliu.

Užpaliuose kanklės irgi skambėjo įvairiais istorijos laikotarpiais.

Nuotrauka Adolfo Sinkevičiaus

laikus, kai lietuviai dar buvo stabmeldžiai ir tikėjo, kad žmogaus siela gali persikelti į medį, į kankles ir kalbėti arba raudoti žmogaus balsu.

Bet nuo praėjusio amžiaus paskutinio dešimtmečio Užpalių be kanklių skambėjimo ir be Užpalių kanklininkų ansamblio „Pasagėlė“ negalime

įsivaizduoti. Piešiant Užpalių krašto portretą ir neįpiešiant kanklių – portretas būtų nepilnas.

Trisdešimt metų kanklininkų ansambliui – daug ar mažai? Pagal nuvažiuotus kilometrus, surengtus koncertus, kolektyvo narių bendrą skaičių, aplankytus miestus ir miestelius – daug, labai daug. Tačiau mums norisi dar daugiau kanklių muzikos skambesio, sutartinių ir jaunų, gražių žmonių, sekančių nuostabią kanklių sakmę.

1991 metais ansamblį „Pasagėlė“ įkūrė ir jam vadovavo Asta Motuzienė. Dabartinė vadovė Jolita Novikienė sako, kad Užpaliuose dar ilgai skambės graži kanklių melodija ir po paslaptingus Šventosios slėnius merginos dainuos sutartines. To mes ir linkime nuostabiam ansambliui „Pasagėlė“ jos 30 –čio proga.

Vida Juškienė

„Žeme, žeme, bar bar bar Laikas keltis tau dabar!“

Užpalių gimnazijos ikimokyklinukai, kartu su auklėtoja Ona Sirvydienė labai laukė pavasario, o jam atėjus, skubėjo džiaugtis pirmaisiais žiedais ir pargrįžtančiais paukščiais. Minėda-

mi vieversio, 40 - ies paukščių, pempės, gandro dienas, mokėmės paukščių balsų pamėgdžiojimų, klausėmės pasakų, minėme mįsles, žiūrėjome filmukus, mokėmės dainelių, žaidėme ratelius, piešėme

Nuotrauka Onos Sirvydienės

ir lipdėme paukščius.

Bendradarbiaudami su biblioteka, priešmokyklinukai ir vyresnieji ikimokyklinukai vykdė labai smagų projektą „Keliauju per Lietuvą su gandriuku Kuku“. Jie visą mėnesį skaitė Rasos Kuncaitės knygų seriją „Gandriuko Kuko kelionės po Lietuvą“ ir su knygų herojumi gandriuku Kuku apsilankė daugelyje Lietuvos vietų. Pirmąjį gandriuką padovanavo bibliotekininkė, o kitus pasigaminome patys ir leidomės kelionėn su savo gandriukais. Vaikams labai patiko keliauti, žymėti aplankytas vietas Lietuvos žemėlapyje. Kai baigėme skaityti knygutes, prieš gandrines, sulėkėme visas pulkas gandrų keliautojų į biblioteką ir pasidalinome savo išpūdžiais ir nuotykiams, kuriuos patyrėme. Vaikai truputį nusiminė, nes pagal pasakojimus knygutėse, gandriukas Kukas neaplinkė Lietuvos pajūrio. Čia mums mielai padėjo bibliotekininkė Vida, kuri užbaigė gandriuko Kuko kelionę po Lietuvą pačios sukurtu labai įdomiu ir linksmu pasakojimu apie karalių ir tris jo sūnus. Tad visi nukeliavome iki Baltijos jūros! Didžiausias džiaugsmas vaikams buvo, kai dirbtinai sukurtame pajūryje gandrai pavaikščiavo po smėlį, ieškojo gintaro ir braidžiojo sūriame jūros vandenyje.

nuketa į 11 psl.

„Žeme, žeme, bar bar bar Laikas keltis tau dabar!“

atketa iš 10 psl.

Gandrines bibliotekoje šventė ir mažųjų grupės vaikučiai su auklėtoja Vaida Čižikienė. Jie išmoko gražų pasisveikinimą:

„Skrido vienas paukštis į rytus, kitas į pietus.

Prasilenkė, prisiminė, kad nepasisveikino.

Sugrižo, pasitrynė nugarytėmis, pasisveikino:

– Labas, nykšty, labas, smiliau, labas, didysis, labas, bevardi, labas, mažyli.“

Vaikai klausėsi istorijos apie Gandrą ir Kiele; gandras ant savo sparnų parneša kielę, kuri išspardo ledus. Su

didžiausiu džiaugsmu vaikai buvo virtę kielėmis ir drąsiai išspardė likusius ledus. Tikrai jau pavasaris!

Kitoje istorijoje apie gandrą reikėjo stebuklingos gandro plunksnos, kad išgelbėtų Baltijos jūros karalaite - Undinė. Vaikai sukūrė pačias stebuklingiausias plunksnas ir Undinė buvo išgelbėta.

Paskui šoko gandrų šokį ir pagal seną lietuvių liaudies tradiciją vaišinosi pyragėliais.

Kovo 17 d. visi ikimokyklinukai dalyvavo respublikinėse kūrybinėse dirbtuvėse „Pasigamink oliziuką“, skirtose Žemės dienos minėjimui. Visi pasigaminome po „oliziuką“ ir laukėme, kol sužaliavo.

Kovo 25 d. išskridome pasipuošę į miestelį pasveikinti gandrų. Deja, jų tą dieną Užpaliuose dar nematėme.

Gražaus pavasario visiems!

Ona Sirvydienė

Nuotrauka Vaidos Čižikienės

Žygiai valstybinių švenčių proga ir pažintis su seniūnijos kaimais

Valstybines šventes Užpalių bendruomenė švenčia žygiuodama. Šios iniciatyvos autorius – Žygeivių slėnio vadovas Giedrius Indrašius. Vasario 16-ąją užpaliečiams ir Užpalių krašto svečiams buvo pasiūlytas žygio maršrutas „Lietuvos Nepriklausomybės atkūrėjo generolo Jono Galvydžio - Bykausko takais“. Dalyviai žygiavimui galėjo rinktis 6 arba 12 kilometrų takus. Žygeivių slėnis ir Užpalių gimnazijos žygeiviai maršrutuose paruošė užduotis, susijusias su lankomomis vietovėmis. Jas atlikusių žygio pabaigoje laukė apdovanojimai, o kiekvieno dalyvavusio – arbata, paruošta įdėjos autoriaus. Lietuvos valstybės atkūrimo dieną žygiavo apie 70 dalyvių.

Kovo 11-ąją buvo parengtas Lietuvos valstybės atkūrimo ir Ukrainos kovos už laisvę palaikymo žygio maršrutas. Žiedinio žygio ilgis – 12 kilometrų, pradžia ir pabaiga – Vaiskūnų kaimas. Jau tradicija tapusios užduotys vertė pasukti galvas apie vietovardžių kilmę, diskutuoti apie augalus, skaičiuoti, at-rasti, pažinti. Pasiekusius finišą laukė

Nuotrauka Tomos Skuvžbietės

žolelių arbata ir įmonės „Ogio patiekalai“ žuvienė. Organizatoriai tą dieną suskaičiavo apie 50 pražygiavusiųjų.

Užpalių bendruomenės iniciatyva pradėtas žygių-ekskursijų ciklas „Pažinkime Užpalių seniūnijos kaimus“. Šios iniciatyvos tikslas supažindinti užpaliečius ir Užpalių krašto svečius su kai-

mų istorijomis, aplankant įdomiausias kaimo architektūros, istorijos ir gamtos objektus. Tapti gidu kviečiamas kiekvienas norintis pristatyti kaimą, kuriame augo, gyvena ar vasaroja. Sausio 29 dieną vyko pirmasis ciklo „Pažinkime Užpalių seniūnijos kaimus: Žaibiškės“

nuketa į 12 psl.

Žygiai valstybinių švenčių proga ir pažintis su seniūnijos kaimais

atketa iš 11 psl.

žygis-ekskursija. Su kaimo istorija pažindino šio straipsnelio autorė ir Giedrius Indrašius. Istorijų klausėsi gausus 40 dalyvių būrys. Žygio maršruto ilgis - 8 kilometrai.

Antroji ciklo ekskursija kvietė lankytojus į Kaniūkus. Po kaimą vedžiojo ir jo istorijas pasakojo Ona Sirvydienė. Labai vėjuotą dieną į žygį patraukė virš 20 dalyvių. Kaniūkų bendruomenė eks-

kursijos pabaigoje visus nustebino gausiu vaišių stalu su vietinių šeiminių ir šeiminių kepiniais ir patiekalais. Dalyviai, kurių daugumą sudarė Kaniūkų gyventojai, turėjo puikią progą pasišnekučiuoti ir jaukiai pasibūti.

Žygeivių slėnio ir Užpalių bendruomenės žygių iniciatyvos sulaukia gausaus dalyvavimo. Džiugina, kad į žygius leidžiasi ir bendruomenės nariai, ir Užpalių krašto svečiai, besirenkantys akty-

viai ir informatyviai leisti šventes ir savaitgalius. Toks dėmesys įkvėpia ir žygių organizatorius ieškoti kuo įdomesnių ir įvairesnių laisvalaikio praleidimo formų ir keisti lietuviams įprastas tradicines švenčių užstailes į žygio batų, ėjimo lazdas ir gausų būrį bendraminčių.

Diana Šlapšinskienė

Užpalių gimnazijos mokinių gyvenimo kaleidoskopas

Švęskime Laisvę...

Prasmingai Užpalių gimnazijos mokiniai ir mokytojai švenčia Laisvę, iškovotą 1991 metais sausio 13-ąją. Šventines veiklas pradėjo gimnazistai susitikdami su įdomiu žmogumi, Lietuvos kariuomenės Gynybos štabo

klasių mokiniai aktyviai dalyvavo akcijoje „Neužmirštuolė“. Pražydino glėbius neužmirštuolių, kuriomis mažieji papuošė dar sniegu apklotą pievelę. Pražydušios neužmirštuolės – įrodymas, kad jaunoji karta mokosi istoriją, moka vertinti Laisvę ir prisimena Lais-

Istorijos pamoka

Išgyvename neramų laiką. Ukrainiečių tauta atsidūrė dideliame pavojuje. Stebėdami įvykius, esame su narsia ukrainiečių tauta. Vasario 28 d. (pirmadienį), 8 val., Užpalių gimnazijos mokiniai dalyvavo visuotinėje istorijos pamokoje „Ukrainos istorija: melas ir tiesa“. Pamoką vedė istorijos mokytojas Audrius Jurgelevičius. Per pamoką pedagogas mokiniams papasakojo apie Ukrainą, jos šimtmečių istoriją, valstybingumo šaknis, buvo išaiškintos dažniausiai apie Ukrainą pateikiamos istorinės klastotės. Mokytojas užbaigdamas pamoką teigė, kad kiekviena tauta turi savo istoriją, savo kultūrą, norą gyventi ir kurti savo gyvenimą taip, kaip ji nori. Niekas negali nurodyti, kaip tauta turi gyventi.

Arbatos diena Užpalių gimnazijoje

Sausio 24 d. yra Tarptautinė arbatos diena. Užpalių gimnazijos mokinių savivalda nusprendė nudžiuginti mokyklos bendruomenę, pavaišindama ją arbata ir sausainiais. Savivalda pasinaudojo iš UVDC gautomis patalpomis bei reikmenimis ruošti arbatą, taip pat gavo parduotuvės „Pauleta“ paramą saldėsiams bei kitiems reikalingiems daiktams. Per pirmą pertrauką vaišino-

karinio rengimo valdybos viršininku pulkininku A. Gaiževskiu, kurį pakvietė biblioekininė V. Juškienė. Jis savo gyvenimo pavyzdžiu įkvėpė jaunos žmones mylėti Tėvynę, atkakliai siekti savo tikslo. Gimnazistai gavo puikią dovaną ne tik nuoširdų, įkvėpiančių pasakojimą, bet ir knygą „Tarp žemės ir dangaus. Taip gimsta kariai – 1991-1992“. 5-10

vės gynėjus. Sausio 13-ąją 8 val. mokiniai ir mokytojai aktyviai įsijungė į pilietinę akciją „Atmintis gyva, nes liudija“. Per pirmąją pamoką, plevenant žvakių liepsnelėms ant palangių, kalbėjo apie Laisvę, žmones, kurie paaugojo savo gyvybę, kad mes šiandien Laisvę švęstume.

nuketa į 13 psl.

Užpalių gimnazijos mokinių gyvenimo kaleidoskopas

atketa iš 12 psl.

si 5-8 kl. mokiniai, per antrą pertrauką - 9-10 kl. mokiniai, o per trečią - 11-12 kl. mokiniai. Visų nuotaika buvo puiki, žvarbus rytas iškart praskaidrėjo.

P.S. Viskas buvo atlikta pagal rekomenduojamas higienos taisykles. Dėkojame rėmėjams.

Geros savijautos programa Užpalių gimnazijoje

Vasario 24 dieną Užpalių gimnazijos 5, 6, 7, 8 klasių mokiniai įdomiai leido laiką mokykloje. Pagal Geros savijautos programą ugdėsi socialinius emocinius, bendradarbiavimo bei darbo komandoje įgūdžius, mokėsi pažinti save, priimti atsakingus sprendimus. Kiekviena klasė dirbo atskirai. Kiekvienas mokinys galėjo išbandyti save, pajusti sėkmę, dirbti komandoje ir įveikti sunkumus, su kuriais susiduria kiekvieną dieną. Sunkumai dažnai taip ir lieka neįveikti, o dabar buvo puiki proga pasimokyti juos įveikti. Kitaip ir negali būti, nes pagrindinis Geros savijautos programos uždavinys – stiprinti mokinių psichologinį atsparumą, savivertę, ir, svarbiausia, skatinti motyvaciją mokytis.

PLAYBACK TEATRAS – geros savijautos gerinimui

Užpalių gimnazijoje lankėsi 4ROOMS teatro trupės aktoriai: Agnė Medešienė, Irena Jankutė, Laurynas Graikštas ir Aleksandras Kleinas. Forumo teatro specialistai, profesionalūs aktoriai bei Playback teatro metodo praktikai aktyviai dirbo su I, II, III, IV klasių gimnazistais. Užsiėmimo metu aktoriai mokė mokinius pažvelgti į tam tikras situacijas kitomis akimis, per Playback teatro prizmę. „Playback teatras – taikomojo teatro žanras, grindžiamas unikaliu atlikėjų ir publikos bendradarbiavimu. Žiūrovas pasakoja istoriją ar akimirką iš savo gyvenimo, pasirenka aktorius, kad atliktų skirtingus vaidmenis, ir tada stebi, kaip jo istorija scenoje atkuriamą, jai suteikiama meninė forma ir vientisumas, viltis,

Nuotraukos iš „Užpalių gimnazijos“ archyvo

kad visos problemos turi savo sprendimą. Po užsiėmimo savo išpūdžiais pasidalino I g klasės mokinė Gabrielė Vilimaitė. Ji pripažino, kad iš pradžių nebuvo labai įdomu, bet vėliau pasidarė linksma, pagerėjo nuotaika, atsirado energijos, labai patiko, kad visi aktoriai buvo pozityvūs. Gabrielės grupė beveik visą laiką bendravo tik su dviem vedėjais, bet kai susirinko bendrai veiklai visi gimnazistai, menininkai pasirodė labai profesionaliai. Gabrielė pastebėjo, jog daugelis suprato, kad reikia nebijoti slėpti emocijų, jausmų ir, svarbiausia, kalbėtis, ką aktoriai akcentavo daug kartų... Ar buvo naudinga? Gabrielė mano, kad taip, tai vertinga patirtis...

Pavasario lygiadienis ir mūsų darbai

Vis tvirčiau žengiant pavasariui, laukiame didžiųjų pavasario švenčių. Kovo 20 dieną nakties ir dienos ilgumas tapo vienodas. Saulė keliaudama dangaus skliautu atsidūrė pavasario lygiadienio taške. Prasidėjo astronominis pavasaris. Per lietuvių kalbos ir literatūros pamokas Užpalių gimnazijos mokiniai prisiminė pavasario lygiadienio šventės tradicijas. Jie skaitė ir tyri-

nėjo tekstą apie pavasario lygiadienį, lietuvių liaudies tradicijas, Žemės dieną. Prisiminė, kad senuosiuose pavasario papročiuose ryškūs besivaržantys pradai: paukštis – žaltys, ugnis – vanduo, saulė – mėnulis. Labai svarbus ir pasaulio medis (verba). Mokiniai, pasikartoję etnokultūros žinias, kūrė puikius darbus per dailės ir technologijų pamokas. Penktokai per technologijų pamokas pjaustė iš kartono paukščius, o per dailės – dekoravo. Šeštokai ir septintokai piešė peizažus bei kūrė Gyvybės medį. Septintokai paukščius kūrė ant netradicinės medžiagos – folijos. Dar viena graži idėja kilo buvusioms Užpalių gimnazijos mokinėms Eglei Širvytei ir Tomai Skubiejei. Jos nutarė papuošti miestelį ir įrengti inkilų medį. Prie nudžiūvusio ažuolo bus pritvirtinta lentelė su žodžiais iš poetės Bronės Vaškelytės-Balčiūnienės sakmės „Ažuolai“. Inkilus paukščiams darė Užpalių gimnazijos I g klasės mokiniai.

Užpalių gimnazijos žurnalistai

Viena didelė ir draugiška šeima

Utenos Dievo Apvaizdos seserų kongregacijos vienuolynas vienas pirmųjų priėmė pabėgėlius iš Ukrainos. Šiuo metu jame gyvena 25 ukrainiečiai: beveik vienos mamos su vaikais, kurių yra 13. Tai – iškentę sprogimus, slėpęsi rūsiuose, palikę savo artimuosius karo draskomuose namuose Ukrainos žmonės.

Susitikti su nuo karo pabėgusiais ukrainiečiais, pasidomėti, kaip jie gyvena, kokių pageidavimų turi, kaip sekasi priprasti naujoje vietoje ir planuoti ateitį, kovo 16 d. į vienuolyną atvyko Utenos rajono savivaldybės meras Alvydas Katinas, mero patarėjas Vidmantas Valinčius, savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja Zita Ringelvičienė, Viešosios tvarkos skyriaus vedėja Jovita Strazdienė ir pavaduotojas Mindaugas Brazauskas.

Savivaldybės atstovus pasitiko vienuolyno vyresnioji sesuo Dominyka

Violeta Šlepikaitė ir visas būrys naujų gyventojų. Tiesa, ne visi – viena mama pasidžiaugė, kad jos mažasis jau pradėjo lankyti vaikų darželį. Pažindinantis ukrainiečiai sveikinosi lietuviškai: lietuvių kalbos pamokos jau duoda rezultatų. Kiekvienas savivaldybės atstovas buvo apdovanotas rankų darbo geltonos - mėlynos spalvų sagėmis.

Kadangi buvo ryto metas, visi draugiškai susėdo prie plataus stalo pasikalbėti ir pasivaikšinti arbata. Vienuolyne gyvenantys ukrainiečiai – iš skirtingų Ukrainos vietų: Kyjivo, Donecko, Zaporizės ir kt. Ukrainietės mamos dalijosi savo skaudžiaisiais išgyvenimais, pasakojo kaip bėgo nuo karo siaubo. Svarbiausia jų užduotis buvo apsaugoti savo vaikus ir išvežti juos į saugią vietą. „Vaikai dar ir dabar bijo stiprių garsų, – pasakojo mamos. – Krūpčioja nuo kiekvieno didesnio bildesio“.

Ukrainiečiai labai dėkojo seserims

vienuolėms, savivaldybės darbuotojams ir visiems uteniškiams, kurie padėjo ir padeda jiems adaptuotis naujoje vietoje. „Tokio dėmesio ir rūpinimosi tikrai nesitikėjome, – kalbėjo mamos. – Jaučiamės čia kaip namuose. Jau dabar galvojam, kad karui pasibaigus visus jus kviesime pasisvečiuoti mūsų namuose Ukrainoje“.

Uteniškiai nuo karo siaubo pabėgusiems ukrainiečiams paaukėjo daug ko: drabužių, žaislų, buities reikmenų, maisto. Seserys vienuolės kasdien rūpinasi suaugusiųjų ir vaikų užimtumu, buitimi. Kai kurios mamos jau susirado darbus, vaikai lanko vaikų darželius, vyresni ruošiasi pradėti mokslus Utenos mokyklose. Gyvenimas naujoje vietoje įeina į vėžes, bet skausmo, Ukrainoje palikus artimuosius ir namus, kurie kasdien bombarduojami, niekas negali numalšinti. „Esam labai dėkingos vienuolėms, kad mus priglaudė ir rūpinasi, čia labai gera, esam kaip viena didelė šeima, – kalbėjo mamos. – Bet vienuolyne amžinai negyvensime. Todėl norime susirasti būstus ir pradėti gyventi sava-rankiškai“.

Paašškėjus, kad ukrainiečiai bando išspręsti vieną problemą – grynųjų pinigų trūkumą, buvo pasirūpinta, kad kiekvienas turėtų savo asmeninių lėšų. Juk daugelis iš bombarduojamų miestų išvažiavo kaip stovi.

Atsisveikinta buvo taip pat šiltai ir jautriai. Tikrai, ukrainiečiai – neįtikėtinai stipri, drąsi ir draugiška tauta. Ir tegu visas karo siaubas atsisuka prieš tuos, kurie jį sukūrė.

Informaciją parengė: Atstovė ryšiams su visuomene Lolita Kaminskienė.

Publikuota 2022-03-17. www.utena.

Velykų tradicijos ir papročiai Velykos

Po bažnyčios – lenktynės

Žinia, įsigaliojus krikščionybei, nė viena kalendorinė šventė neįsivaizduojama be mišių. Jos vyksta ir ankstų Velykų rytą, o po jų – iškilminga procesija. Kaip yra pasakojęs etnologas Libertas Klimka, procesijos metu žmonės tikrindavo, iš kur vėjas pučia, ir pagal tai spręsdavo, kokia bus vasara. Jeigu vėjas pučia iš vakarų, bus lietinga vasara, jei iš rytų – vėjuota ir žvarbi, iš šiaurės – šalta, iš pietų – maloni ir derlinga.

Pirmą dieną kiaušinius mušdavo smaigaliu, nes ten dažniausiai saulutė išpiešta, antrą dieną – buku galu.

Po mišių prasidėdavo lenktyniavimas – kas pirmas parvažiuos į savo kaimą. Buvo tikima, kad jis bus pirmas ir su darbais. Tiesa, kai kurie žirgo vadelių nerasdavo, nes jas kas nors „pasiskolindavo“. Buvo tikima, kad jeigu svetimomis vadelėmis įkelsi į medį spietinę, bitės labai sėkmingai apsigyvens. Vėliau tas vadeles gražindavo. Namuose

laukdavo vaišių stalo. Tėvas sudauždavo margutį ir visiems padalindavo taip parodydamas, kad visais rūpinasi, visus maitina. Pirmą dieną kiaušinius visada mušdavo smaigaliu, nes ten dažniausiai saulutė būdavo išpiešta, antrą dieną – buku galu. Beje, jei vėjo prie bažnyčios nebūdavo, namuose sukdamo margutį – į kurią pusę atsisuka jo smaigalys, tokie bus vasaros orai.

Parengta pagal 15min.lt

Žemės ūkio naudmenų ir pasėlių deklaravimas – kas keisis?

Ūkininkai jau ruošiasi artėjančiam žemės ūkio naudmenų ir pasėlių deklaravimui. Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraiškose ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėse šiemet bus kelios naujos, kurias ūkininkams verta žinoti:

Nebus leidžiama deklaruoti valstybinės žemės plotų, neturint jos naudojimo ar valdymo teisės patvirtinimo dokumentų.

Šiuos dokumentus bus privaloma pateikti iki deklaravimo, t. y. paraiškos patvirtinimo datos Valdų registre. Tai ypač svarbu, jei žemė laikinai nuomojama.

Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos paprastai deklaravimo pradžiai kontrolės institucijoms pateikia naujausius registro duomenis, bet jei žemė išsinuomota prieš pat deklaravimo pradžią, ūkininkams gali tekti patiekti dokumentus Valdų registrai. Iki šiol žemės naudojimo dokumentus būdavo galima pateikti seniūnijos darbuotojams, kurie juos patikrindavo.

Siekiant išsaugoti ir atkurti daugiameses pievas bei ganyklas, įvestas naujas klasifikatoriaus kodas – AGP, kuris bus skirtas deklaruoti atkuriamas pievas ir ganyklas.

Pareiškėjai, deklaruoję daugiameses pievas arba plotus, kurie paskutinius penkerius metus buvo deklaruojami kaip pievos ir nesuarti, privalo jų plotą išlaikyti. Nauja ir tai, kad pievų atnaujinimas naudojant bearimines technologijas nebus laikomas suarimu.

Turintiems mažiau nei 0,3 sąlyginio gyvulio didinamas nupjautos žolės smulkinimo ir jos paskleidimo plotas – iki 10 proc. nuo viso deklaruoto ploto.

Pernai šis reikalavimas siekė 3 proc. nuo deklaruoto ariamos žemės ploto – tad, nors mulčiavimo ribojimai išlieka, žolę mulčiuoti bus galima didesniame plote.

Pareiškėjams, laikantiems bites, taip pat planuojama suteikti nuolaidų dėl žolės smulkinimo.

Supaprastintas juodojo pūdymo apibrėžimas.

Iki šiol buvo reikalaujama, kad jis būtų nuolat dirbamas, o dabar tereikia, kad jis būtų įdirbtas bent kartą po birželio 1 dienos.

Reikalavimas deklaruotuose plotuose nuimti žemės ūkio augalų derlių lieka galioti tik norintiems gauti susietąją paramą. Visiems kitiems galioja reikalavimas tik auginti deklaruotus augalus.

Iki šiol taisyklėse nebuvo jokių reikalavimų auginantiems augalus sėklai. Pakeitus taisyklės, dabar tokių augalų plotuose derlius turės būti nuimtas iki einamųjų metų spalio 1 d.

Aiškiau apibrėžtas klasifikatoriaus kodas MED („Medelynai“).

Medelynu galės būti laikomi sodinukai, skirti persodinti, arba auginami dėl ūglių, skiepij ar poskiepių. Šie augalai turės būti auginami atvirame arba uždareme grunte, o ne vazonėliuose.

Ilgesnis sankcijų už deklaravimo pažeidimus pritaikymo laikotarpis.

Atsižvelgiant į Europos Sąjungos reikalavimus, sankcijų už deklaravimo pažeidimus laikotarpis nuo šiol bus 4 metai (anksčiau – 2).

Susietajai paramai gauti – papildomi reikalavimai

Patikslintas reikalavimas teikti informaciją apie derlių

Iki šiol siekiantys gauti paramą už 3 ha ir daugiau vaisių, uogų ir daržovių auginimą atvirajame grunte, privalėjo mobiliąja „NMA AGRO“ programėle pateikti nuotraukas iš kiekvieno lauko, kuriose matytųsi užaugintas derlius. Nuo šiol reikės pateikti nuotraukas iš kelių skirtingų kiekvieno lauko vietų, kur aiškiai matytųsi užaugintas derlius ir bendras lauko vaizdas.

Daržovės susietosios paramos gavėjai turės auginti įdirbtoje ariamoje žemėje.

Auginantys daržoves ir norintys gauti susietąją paramą, turės atsižvelgti į naują reikalavimą – auginti jas įdirbtoje ariamojoje žemėje.

je. Tai nebegalės būti, pavyzdžiui, daugiamesė pieva, kurioje augs keli moliūgai.

Sertifikuotos sėklos normos sumažintos 10 kg/ha.

Taisyklėse numatyta, kad deklaruojantys pasėlius išpareigoja išsėti ne mažesnę kaip nustatytą sertifikuotos sėklos kiekį pagal augalų rūšis ir lauką. Šiemet visos sertifikuotos sėklos normos sumažintos 10 kg/ha, nes manoma, kad norint pasiekti gerą derlių, pakanka ir mažesnio kiekio sėklos. Vienintelė vasarinių kviečių norma didinama nuo 170 iki 200 kg/ha.

Šiemet žemės ūkio naudmenų deklaravimo metu bus žymimi ir natūralių buveinių, laukinės faunos bei floros apsaugos plotai, kuriuose galimi ūkininkavimo ribojimai.

Praėjusių metų deklaravimo rezultatai

VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenimis, pernai 121,336 tūkst. pareiškėjų deklaravo 2 925 691,04 ha žemės ūkio naudmenų. Praėjusių metų sezonas išsiskyrė dideliu žieminių kviečių ir rapsų plotu, vis daugiau auginama speltų, mažėja rugių, kanapių pasėliai.

Per pastarąjį dešimtmetį paraiškų skaičius sumažėjo 38 tūkst., tuo tarpu deklaruoti plotai padidėjo apie 140 tūkst. ha.

Žemės ūkio ministerijos informacija

Išbandžiau 4 skirtingus variantus, visi gavosi itin skirtingai

• 1. 2 kiaušinius vyniojau su kinrozės žiedlapiais ir viriau svogūnų lukštuose - gavosi tamsiai žali su pilkais, gelsvais žalsvais ornamentais.

• 2. 2 kiaušinius apibarsčiau ciberžolės milteliais ir vyniojau su svogūnų lukštais, viriau tame pačiame puode su kiaušiniams suvyniotais su kinrozės žiedlapiais - gavosi marmuriniai žalsvi-rausvi, su vyraujančiu rausvu atspalviu.

• 3. 1 kiaušinių viriau kinrozės arbatoje - gavosi rausvai pilka su šviesniais bei tamsesniais ornamentais.

• 4. išėmus kiaušinių iš kinrozės arbatos, į puodą įbėriau maždaug 1 arbatinį šaukštelį ciberžolės miltelių ir įdėjau virti 6-ą kiaušinių - gavosi žalsvos spalvos.

Taigi, mums reikės:

• 2 nedidelių puodų, siūlyčiau imti blogesnius.

• pakelio kinrozės arbatos,
• dviejų didelių saujų svogūnų lukštų,
• pakelio ciberžolės miltelių (viso nesunaudojau, reikėjo maždaug 2 arbatinių šaukštelių),

• kelių šaukštelių druskos.

• pirštinių, kad rankos pirštai nenusidažytų,

• senos pėdkelnės ar kokios tai retos medžiagos - kiaušiniams suvynioti,

• žirklių,

• ir aišku.. kiaušinių.

Pirmiausiai pamerkiame kinrozės žiedlapius (aš maždaug ėmiau vienam kiaušiniui mažą saują žiedlapių), kad suminkštėtų. Vėliau likusį skystį supyliau į puodą su kinrozės žiedlapiais. Kol mirksta pasiruošiamė du puodus, į vieną suberiame svogūnų lukštus pasi-

liekant šiek tiek lukštų kiaušiniams apvynioti ir įpilame vandens bei įberiamė šaukštelį druskos.

Į kitą puodą beriame kinrozės žiedlapius, vandens kol kas nepilame, pirmiau supilsime skystį kuriame mirko žiedlapius ir po to įpilsime vandens.

Šiaip dariau kad puode būtų tiršta tiek su svogūnų lukštais, tiek su kinrozės žiedlapiais, t.y. dėjau nepagailint. O vandens pyliau kad verdant kiaušiniai būtų apsemti.

Išmirkus žiedlapiams, jais apvyniojame, mūsų atveju 2 kiaušinius.. imame pėdkelnę į ją įberiamė truputį išmirkytų žiedlapių, dedame kiaušinių ir kaip išeina aplink kiaušinių paskirstome numatytą kiekį, vienam kiaušiniui, žiedlapių ir

standžiai bet atsargiai kad nesutrūktų, pėdkelnę užrišame.

Panašią procedūrą atliekame ir su svogūnų lukštais.

Svogūnų lukštus truputį pasmulkiname žirkėmis. Taip pat.. imame pėdkelnę, kiaušinių suvilgome vandeniu nedaug apibarstome ciberžolės milteliais bei aplėpdome karpytais svogūnų lukštais ir pėdkelnę užrišame.

Apvyniotus kiaušinius dedame į puodą su svogūnų lukštais, užkaičiame ir verdame maždaug 10 minučių.

Likusį skystį nuo mirkusių žiedlapių, supilame į puodą su kinrozės žiedlapiais, dedame baltą kiaušinių ir verdame taip pat, 10 minučių.

Išvirus, kiaušinius maždaug dviem valandoms palikau atvėsti.

Kadangi dar buvau numačius vieną bandymą, kiaušinių iš puodo su kinroze, perdėjau į siaurą puoduką bei ant viršaus nupyliau dalį puodo turinio, kad kiaušinis atvėstų palengva bei gautųsi intensyvesnė kiaušinio spalva.

Į likusį puodo turinį įdėjau maždaug 1 arbatinį šaukštelį ciberžolės, gerai išmaišiau, įdėjau kiaušinių įpyliau vandens, kad kiaušinis būtų apsemtas ir viriau 10 minučių, atvėsti palikau tame pačiame puode.

Maždaug po dviejų valandų, kiaušinius išvyniojau ir žiūrim ką turim :)

Taigi, išvados - su kinrozės žiedlapių arbata gaunasi labai įdomūs margučiai.

• Ar bandymas nuvylė? NE :)

• Ar dar dažysiu? BŪTINAI :)

Stiprių margučių:)

www.ltvirtove.lt

MIELI LAIKRAŠČIO SKAITYTOJAI

Jūs galite būti ne tik laikraščio „Už palių“ prenumeratoriai, bet ir straipsnių ir informacijos autoriai. Jeigu Jūs ar Jūsų kaimynas esate kūrybingi, išradingi ir norite pasidalinti su visais – rašykite į laikraštėlį. Nenorite rašyti, o norite dalintis skambinkite žemiau nurodytą telefonu, susisieksime su Jumis ir padėsime pasidalinti nuostabiai Jūsų žinute.

Kviečiame PRENUMERUOTI LAIKRAŠTĮ Už palių, kuris bus leidžiamas vieną kartą per ketvirtį.

Užsiprenumeruoti galite Užpalių bibliotekoje – pas **Vidą Juškienę** arba **tel. 8 614 52411**

PRENUMERUOKITE IR SKAITYKITE.

PRENUMERATOS KAINA 2022 M. -10 EUR. Dovanų gausite UŽPALIŲ KALENDORIŲ.

Dalinkitės naujienomis, skelbkite įvykius ir būkime kartu!